

Miehetön vyöhyke

LIISA TAMMIO

Miehetön vyöhyke

Liisa Tammio

Miehetön vyöhyke

SAGA Egmont

Miehetön vyöhyke

Cover image: Shutterstock

Copyright © 1995, 2023 Liisa Tammio and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788728599785

1. POD-udgave

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga is a subsidiary of Egmont. Egmont is Denmark's largest media company and fully owned by the Egmont Foundation, which donates almost 13,4 million euros annually to children in difficult circumstances.

1

– Haloo, kuului käheä ääni kaukaisuudesta. Sitten se sama ääni kieppui uhkaavasti kohti, laskeutui ihan korvanlehden viereen, tunkeutui väkivaltaisesti tärykalvoihin.

– Päivi Mäkelä, vieläkö olet hengissä?

– En, vastasin ja vastaus yritti olla ponteva, mutta se kuulosti surkealta kähinältä.

Raotin silmiä. Joku oli ilmeisesti tuhlannut talon erikeeperit ripsiini, puuduttanut kielen ja vetänyt rumpalipupun täysille kierroksille ohimon taakse. Tratatatam. Silmien avaaminen paljasti, ettei Mirrille ollut käynyt yhtään paremmin.

– Tuletko puhelimeen?

– Kuka siellä on? kysyin voimattomana.

– Arvaa, pörröpäinen Mirri virnisti vinosti; toinen suupieli kohosi toista korkeammalle ja hymykuoppa ilmestyi poskeen. Se ei ollut ihan aito; Mirri oli oman kertomansa mukaan juossut lapsena päin ovenkahvaa. Vauhdikas elämä oli alkanut varhain.

– En taida arvata, mumisin. – Sano, että olen matkustanut täysihoittoon Paratiisisaarille, neuvoin vielä auliisti ja suljin silmäni uudestaan. Ihan kuin kaikki olevainen olisi kevyesti keinahtanut. Tai ehkä minä keinahdin ja kaikki muu olevainen pysyi paikallaan.

– Käskystä, Mirri vastasi ja katosi oviaukosta. Yläkerran eteisessä hän kuului puhuvan Parasiittisaarista. Se osui kohdalleen. Olin varsinainen parasiitti: Mirrin ja Teijan takkahuoneessa lymyilevä loiseläjä.

Kun Mirri oli laskenut kuulokkeen, talo vaipui jälleen uneen lumisen puutarhan keskellä. Minäkin olisin vaipunut ilman rumpalipupua. Tiesin Mirrin kuorsaavan pian täyttä päätä; hänen unenlahjansa olivat lyömättömät – ja niin oli kuorsauskin.

Paha olo voimistui sen verran, että jotakin oli tehtävä. Raitis ilma ja syöminen olisivat saattaneet auttaa. Kohottauduin istumaan ja irvistin, kun näin huoneessa vallitsevan kaaoksen: iso, valkoinen matto oli mytätty seinän vierelle, sen seurana lattialla oli kaatuneita pulloja, vielä urhoollisesti pystyssä seisovia pulloja, tyhjiä pulloja ja vajaita pulloja. Pöydällä näkyi tupakantuhkaa, avattuja tuorejuustorasioita, puoliksi syötyjä omenoita, leegioittain laseja.

– Hyvää uutta vuotta, toivotin nurkkapiirongilla kököttävälle nukkepannumyssylle. Mirri oli raahannut sen yhteiseltä interraililtamme koto-Suomeen joskus vuosia sitten. Jätin pannumyssyhameisen nukkemuorin ryystämään kahvia lautaseltaan, kompuroin pimeään portaikkoon ja sitä tietä ylös keittiöön.

Yläkerta ei näyttänyt juurikaan takkahuonetta lohdullisemmalta. Syötäviä ei tarvinnut penkoa kaappien

kätköistä; kaikki lojui levällään keittiön työpöydällä. Kasasin puhtaalta näyttävälle kertakäyttölautaselle Teijan tekemää perunasalaattia ja työnsin pasteijan mikroaaltouuniin, joka kilahdi sietämättömän kirkasäänisesti. Sitten avasin tuuletusikkunan raolleen ja istahdin ruokapöydän ääreen.

Boolimaljan pohjalla kellui kaksi veltoa mansikkaa pienessä määrässä punaista nestettä. Kuistilla ikkunan ulkopuolella seisoi jäähyllä nostettu joulukuusi. Muistini mukaan se oli maannut edellisenä iltana pitkin pituuttaan olohuoneessa television edessä. Joku oli sentään huomannut kantaa sen ulos. Tosin täydessä juhla-asussa. Jopa sähkökynttilät nuokkuivat pimeinä ja aamu-unisina kuusen oksilla pallojen, nauhojen ja olkipukkien seurana.

Oli vuoden ensimmäinen päivä.

Edellisenä iltana oli julistettu eläköötä paheelliselle elämälle. Mirri oli rohkaissut parhaansa mukaan. Oli saunottu, tanssittu, juotu, paukuteltu raketteja, itketty kaulakkain. Ei tiennyt Pertti, mitä menetti, kun otti hatkat; varmasti mies katui nyt.

Katumus tutui vallitsevalta olotilalta valtakunnassa. Hieraisin ohimoa, jonka takana jyskytti edelleen ikävästi.

Kalpean perunasalaattilautasen äärellä en halunnut lainkaan ajatella Perttiä, jonka kanssa olin luullut tekeväni viisi lasta ja viettäväni suloista perhe-elämää lähiölokerossa, ellen peräti sievässä pikku talossa.

Perttikin oli halunnut viettää suloista perhe-elämää. Hänelle vain oli valjennut viiden vuoden yhdessäolon jälkeen, että hän halusi viettää sitä tykkänään toisen naisen kuin minun kanssani. Sen pituinen se satu.

Pertin jälkeen olin paennut yksinäisestä kaksioista, pesiytynyt Mirrin ja Teijan luo, viettänyt vaiheikkaan alkutalven. Olin työntänyt tehokkaasti mielen pimeimpään komeroon kaiken Perttiin liittyvän ja aivotyöskentelyä vaativan; tiennyt koko ajan, että sieltä komerosta putkahtaisi jonakin päivänä eteen yhtä ja toista, mutta koko syksyn ajan oli ollut tarkoitus ensisijaisesti selviytyä päivästä seuraavaan.

Poimin boolimaljan pohjalta toisen veltoista mansikoista, työnsin sen suuhuni. Lämmin, löysä marja maistui väkevältä. Elohopean vilkas, suorasukainen Mirri ja naisellisen pehmeä Teija olivat edellisestä kesästä lähtien asuneet vanhassa omakotitalossa. Asuinympäristö kieltämättä oli viehättävä: omena- ja kirsikkapuita, viinimarjapensaita, haravoitavia lehtiä syyskuussa ja lumitöitä talvella.

Talon omisti perikunta, johon kuuluivat Teija ja Teijan veli. Olin nähnyt veljen ensimmäistä kertaa edellisenä iltana. Luiseva partasuu, lähempänä neljää- kuin kolmeakymmentä, kahteen kertaan avioelämää harrastanut. Tietysti. Ihmisessä oli näinä aikoina jotakin omituista, jos hän ei ollut vähintään kahdesti eronnut.

Mirrikin oli lopettanut seurustelun. Nimenomaan hän oli lopettanut. Rami oli jäänyt nuolemaan näppejään.

Mirrin ja Teijan kanssa elämä ei ollut ollut ainakaan hiljaista. Tai siis Mirrin kanssa. Ajoittain näytti siltä, että Teija rasittui liian vauhdikkaasta menosta; yleensä hän joutui siivoamaan sotkut. Vilkaisin jälleen ympärilleni. Tällaisena aamuna Teijaa kävi sääliksi. Nousin ja kasasin pöydältä kaikki pahvilautaset sekä muoviset ruokailuvälineet ja suunnistin roskasäkkille.

– Mikä mielenhäiriö sinuun on iskenyt? Mirri rääkäisi pari tuntia myöhemmin. Hänen äänensä oli palautunut kuuluvammaksi sitten aamun.

– Varmasti tilapäinen, älä ota vakavasti.

Romahdin sohvalle kuin veto olisi loppunut koneistostani tyystin. Se oli onneksi loppunut myös rumpalipupusta. Varmasti kohtalo oli nähnyt hyväksi palkita minut uhrautuvasta työstäni ja vaijantanut jänöjussin.

Myös Mirri näytti perunasalaatin väriseltä. Farkkupaita oli pahasti rypistynyt; toinen korvakoru puuttui kokonaan.

– Nukkuuko Teija vielä? kysäisin ja tuijotin yläviistoon peikonlehden reikiä.

– Vaikea sanoa... Mirri aloitti, mutta hänen puheensa keskeytyi eteiskäytävästä kuuluvaan kolinaan.

– Ai saamari, manasi outo ääni. Melkein liian naisellinen kuuluakseen miehelle, ihan liian miehekäs kuuluakseen naiselle. Vähän kuin pojan ääni äänenmurroksessa.

Mirri näytti hivenen vaivautuneelta. Sormet tapasivat puuttuvaa korvakorua. Olohuoneen ovelle ilmestyi lapsenkasvoinen, vaalea nuorimies.

– Teija on muuttunut sitten eilisillan, totesin. Mies haroi pystyssä sojottavaa, vaaleaa hiuksistoaan.

– Jaa, se on Tapsa, tokaisi Mirri edelleen vaivautuneen näköisenä.

– Ahaa. Siis Tapsa. Huomenta vaan. Minä taidan painua alakertaan. Siellä ei ole siivottu vielä tumppiakaan, tuumasin ja nousin vikkellä sohvalta. Niin vikkellä, että maailma uhkasi mustua.

Mutta minä erehdyin. Kun pääsin takkahuoneen ovelle, en nähnyt ensimmäistäkään tumppia. Otin tukea oven pielestä. Pöydältä oli raivattu kaikki juhliin viittaava: ei näkynyt laseja, ei tuorejuustorasioita. Jopa liina oli aseteltu kauniisti keskelle mosaiikkipintaa. Pehmeä matto peitti keskilattiaa, nurkassa odotti pullo- ja lasiröykkiö poiskuljetusta, roskasäkki pullisteli ovensuussa.

Äimistelin näkyä. Joko hyviä haltioita oli olemassa tai sitten minuun oli iskenyt pahanlaatuinen varhaisdementia.

– Vai sinäkö täällä olet touhunnut? kysyin pannumyssymuorilta, joka yhä ryysti aamukahvia asetiltaan. Se ei vaivautunut vastaamaan, hymyili vain punaposkisena.

Samassa saunan oven takaa kuului viheltelyä. Siis dementiaepäilyt sain hylätä. Mutta osasivatko haltiat viheltää?

Astelin varovasti ovelle ja raotin sitä.

– Aamua, neito nuori, kuului möreä tervehdys.

– Aamua. Miten sinä täällä olet? kysyin vähän tökerösti.

Teijan veljen hymy oli huvittunut.

– Minut kutsuttiin tupaantuliaisiin ja uutta vuotta juhlimaan. Täällä oli eilen sellaiset kekkerit, et ole tainnut kuull...

– Tarkoitan täällä saunassa, keskeytin edelleen tökerösti.

– Tietääkseni minä nukuin yksin tuossa takkahuoneen sohvalla.

Teijan veli hymyili yhä huvittuneena. Harmikseni tunsin, kuinka omat harkitsemattomat puheeni nostattivat punan poskille. Samanlaisen kuin pannumyssymuorilla. Sitäkin sopi ällistellä. Enhän minä enää ollut punasteluiässä. Sitten havaitsin makuupussin ja -alustan pukuhuoneen tuolissa.

– Saunassako sinä olet yöpynyt?

– Lauteilla oli lämmin nukkua, mies virnisti.

Yritin turhaan kaivella muistini kätköistä hänen nimeään.
– Ei sillä, kyllä varmasti sohvalla sinun vieressäkin olisi ollut, mies jatkoi.

– Heh, heh.

Sitten seisoi tovin aloillamme, eikä kummankaan päähän pälkähtänyt mitään tähdellistä sanottavaa. Käännyin lähteäkseen.

– Kuule, Päivi...

Siis tyyppi ainakin muisti minun nimeni.

– Oli ihan kiva jutella kanssasi illalla.

– Ai? Aha...

Kai me olimme jutelleet. Siitä paikasta päätin tehdä uudenvuodenlupauksen. Olisi viisainta selkiyttää elämää.

Suljin oven ja palasin jälkiäni yläkertaan.

Mirrikin näytti siltä, että pari lupausta pyöriskeli mielessä. Tapsa kulki orjallisesti hänen perässään. Poika haroi yhä pystyssä töröttävää tukkaansa, sinisten silmien katse roikkui Mirrin jokaisessa liikkeessä.

– Lopeta jo, Mirri tiuskaisi.

– Mutta kun en tajua, mikä sinuun on mennyt. Alkuyöstä oli niin mukavaa. Tai loppuyön alusta. Vuoden alusta. Jepulis.

Tapsa hihitteli sanailulleen. – Mä ihan totta ihastuin täysillä.

Mirri huokasi ja haki minun katseestani turvapaikkaa.

Toinenkin pariskunta näytti nousseen jalkeille. Keittiössä liuskeli pehmeästi Teija, jonka pitkät hiukset heilahtelivat aamutakin harteilla. Hän palveli alttiisti silmälasipäistä, rengaskorvaista nuorukaista.

– Otatko perunasalaattia? Tätä jäi ihan mahdottomasti. Odota niin keitän kahvia, Teijan ääni kehräsi

hämähäkinseittilankaa saaliin ympärille. Toisessa kädessään hän piteli perunasalaattikulhoa, toisessa kahvipannua.

Mirri pudisti päätään.

Mies vilkaisi nopeasti kelloa.

– Kulta, mielelläni muuten, mutta lupauduin kuskiksi äidille tänään. Se on lähdössä sukuloimaan. Joku toinen kerta sitten, jookos? Mä soitan.

Korvarenkainen ei jäänyt kuuntelemaan Teijan vastausta. Hän heitti pusakan niskaansa ja katosi ripeästi ovesta ulos. Teija pureskeli alahuultaan keittiössä tiskipöydän ääressä.

– Mirri hei, anna edes suukko... maanitteli Tapsa.

– Hoi laari laari laa, huokaisi Mirri.

Minä vajosin olohuoneen sohvalle peikonlehden naapuriksi.

Tapsa teki vielä yhden rynnäkön. Ehkä Markun kömpiminen alakerrasta lisäyleisöksi innosti yrittämään. Markun! Siinähan se Teijan veljen nimi oli.

– Yksi juttu, hei. Kun nyt kaikki ollaan hei tässä. Olis sellanen juttu...

Mirrin sieraimet laajenivat ja poskilihakset kiristyivät, minä yritin kätkeä hymyni sohvatyynyyn. Teija oli alkanut lakata nojatuolissa varpaankynsiään.

– ... sellanen Rokkiradion kuuntelijamatka tossa toukokuussa. Mä olen nähkääs Rokkiradiossa töissä!

– Älä... Mirri äännähti, sitten kukaan ei sanonut vähään aikaan mitään – kunnes Markku lausahti keittiöstä pulloja lajitellessaan:

– Kuule, toukokuuhun on niin pitkä aika, ettei kukaan vielä osaa sanoa mitään.

– Jepulis. Niinhän se on. Mä voin soittaa sitten lähempänä.

– Kiva juttu...

Kun Tapsa viimein raaski poistua seurastamme, elettiin jo iltaa. Minä mietin keittiön pöydän ääressä, olisiko vihdoinkin aika Päivi Mäkelänkin matkata omalle asunnolleen kohtaamaan todellisuus. En kaiki voinut paeta sitä loputtomiin. Pertti oli varmasti jo hakenut loput tavaransa. Pitäisi tehdä inventaario ja aloittaa uusi, itsenäinen elämä.

Ihan kuin Mirri olisi lukenut ajatukseni.

– Sinä et sitten saa suunnitella karkaamista.

– Ei kun minä suunnittelin karkaamisen lopettamista, mutisin.

– Muuta tänne kokonaan, Mirri töräytti.

– Kokonaan?

– Kokonaan, kokonaan. Naisten uljas asuinyhteisö! Kate ja Allie ja hynttyyt yhteen. Mutta miehiltä on pääsy kielletty, ainakin tapsoilta.

– Ja portille varoitustaulu, jossa on minun kuvani, niinkö? Täällä vartioin minä.

– Varo vihaista Päiviä, läpikulku kielletty ja muuvaara, Mirri lasketteli innoissaan. Sitten hän madalsi ääntään: – Tai: Mä olen nähkääs rokkiradiossa töissä! Jepulis.

Hilpeys valtasi huoneiston. Sen asetuttua Teijakin puolsi muuttoehdotusta.

– Sehän on vuosisadan idea...

Oliko se? Ällistelin äkisti syttynyttä tarmoa, jolla Teija ja Mirri panivat elämäni uuteen järjestykseen. Oli olemassa yksi tyhjä huone, joka sillä hetkellä toimitti rojuvaraston virkaa. Maksaisin pientä vuokraa Teijalle ja Markulle kuten Mirrikin. Yhteisten tilojen siivous jaettaisiin kolmeen vuoroon. Ruoistaan jokainen huolehtisi itse.

– Vaikka yleensä minä olen tehnyt ruokaa sen verran reilusti, että Mirrikin on syönyt sitä, Teija selvitti. – Ja siivousvuorot ovat kieltämättä vähän lipsuneet.

– Hetkinen, hetkinen, tämä vauhti on nyt sellainen, että saadaan ylinopeussakot, varoitin.

– Antaa mennä, kun on alamäki, puuskahti Mirri. – Hei, se on tuolla!

– Alamäkikö? kysyin hölmönä.

– Korvakoru! Tuolla kuusen oksassa, olkipukin vieressä. Miten maailmassa se on sinne joutunut?

Teija laski kädestään tiskirievun, jolla hän oli viimeistellyt keittiön pöydät taas esiintymiskelpoisiksi. Hän vei nenänsä miltei kiinni ikkunalasiin ja selitti sitten, että kyseessä oli enne ja merkki. Olimme olleet puhumassa muutostani tänne ja kohtalo oli nähnyt hyväksi julkituoda hyväksymisensä.

– Ja kohtalo ripusti tuon killuttimen olkipukin viereen? toistin epäilevä. – Kyllä minä luulen, että se ennemmin oli Tapsa, joka aikoi ensin varastaa korun voodoo-menoihin Rokkiradioon, mutta tulikin katumapäälle.

– Kohtalo käyttääkin ihmisiä välikappaleina, Teija väitti kokien näyttää salaperäiseltä.

– Tapsojakin? kysyi nyt Mirri epäilevä. Teija nyökkäsi varmana asiastaan.

– Olisikohan nyt kuitenkin syytä kysyä myös Markun mielipidettä? yritin vielä. – Ei, ei näihin kohtalojuttuihin, oikaisin, kun kohtasin ihmettelevät katseet. – Tarkoitin tänne muuttamiseen.

– Ei Markulla mitään sinun muuttoasi vastaan ole. Tehän tulitte niin mainiosti juttuun keskenämme eilenkin.

– Ai...

Markulta ei kysyttäisi mitään. Vaikutti siltä, ettei minultakaan kysyttäisi. Vuosisadan idea pantaisiin täytäntöön viivyttelämästä.

2

Kun olin lapsi, äiti luki tarinoita, joissa prinssit ja prinsessat elivät yhdessä onnellisina elämänsä loppuun asti. Sittenmin opin, ettei ainakaan vähemmän kuninkaalliselle väelle käy niin tässä elämässä. Aikuisiän uuskansansadut kertoivat ihmisistä, jotka erosivat ystävinä; totesivat kypsästi, että olivat kasvaneet erilleen ja irti rakkaudesta. Mutta siitä huolimatta he pysyivät mielellään tuttavina, jopa ystävinä. Että sen pituista se.

Pertti ja minä emme kuuluneet siihen tarinaperinteeseen.

Minä en ymmärtänyt Perttiä ollenkaan. Olin ollut suunnittelemassa isomman asunnon hankkimista ja pupuverhoja uuden asunnon toiseen makuuhuoneeseen, kun mies oli yhtenä tummana syyskuun iltana ilmoittanut vaisulla äänellä, että hän tahtoi keskustella kanssani vakavasti.

Siis odotettavissa oli jotakin syvällisempää kuin rypyy silitetyssä paidassa. Vanhoillisen työnjakojärjestyksen mukaan minä siivosin, kokkasin ja silitin, Pertti hankki ansiotyöllä jokapäiväisen kokojyväleivän. Se ei ollut johtunut Pertin

Mitä tehdä, kun mies jättää ja työ menee alta?

Alle kolmekymppinen Päivi ratkaisee ongelman muuttamalla kimppakämppään, joka on pullollaan muitakin eronneita ja työttömiä nuoria naisia. Näiden seinien sisällä saa rauhassa käsitellä miesten, työelämän ja parisuhteiden typeryyttä. Monet kimppakämpän naiset aikovat nimittäin luopua parisuhteista kokonaan ja satsata kulttuuriin ja korkeampiin arvoihin.

Päivin uudet periaatteet joutuvat kuitenkin koetukselle, kun kohtalo johdattaa hänen luokseen miehen, joka ei ole kuten muut.

Miehetön vyöhyke on humoristinen rakkausromaani Liisa Tammiolta.

Liisa Tammio (s. 1966) on suomalainen kirjailija. Hänet tunnetaan erityisesti viihteellisistä romaaneistaan kuten ”Kemiala ja kelvottomia miehiä” sekä ”Maan ilot”.